

PARTICIPAREA ACADEMIEI DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE LA PROIECTUL COMPASS ÎN CONTEXTUL ÎNVĂȚĂRII PE TOT PARCURSUL VIEȚII

THE ACADEMY OF MUSIC, THEATRE AND FINE ARTS PARTICIPATION
IN THE COMPASS PROJECT IN THE CONTEXT OF LIFELONG LEARNING

RUSLANA ROMAN¹,

doctor în studiul artelor, conferențiar universitar interimar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

EMILIA MORARU²,

doctor în studiul artelor, conferențiar universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

CZU 378.014.3(478)

374.7.091.313(478)

378.014.24(478:4)

Formarea profesională continuă a adulților este una din componentele principale ale oricărei instituții superioare de învățământ care, la momentul actual, a devenit o prioritate la nivel global. În Republica Moldova această dimensiune la fel reprezintă un obiectiv major, fiind considerată cea mai sigură cale de formare a competențelor necesare pentru dezvoltare personală, socială și profesională pe parcursul întregii vieți. În articolul prezentat se relatează despre conceptul „învățarea pe tot parcursul vieții”, în general, despre evoluția conceptului dat în Republica Moldova și despre activitățile proiectului internațional „Către modelul universitar european de învățare pe tot parcursul vieții în Moldova (COMPASS)” – KA2 – Cooperare pentru inovare și schimb de bune practici; număr de referință: 597889-EPP-1-2018-1-MD-EPPKA2-CBHE-SP.

Cuvinte-cheie: Comisia Europeană, proiectul Erasmus+ COMPASS, învățare pe tot parcursul vieții, învățare formală, non-formală și informală, formare profesională

Continuing vocational training for adults is one of the main components of any higher education institution that has now become a global priority. In the Republic of Moldova, this dimension is also a major objective, being considered the safest way to develop the skills needed for personal, social and professional development throughout life. The present article reports on the concept of „Lifelong Learning”, in general, on the development of the given concept in the Republic of Moldova and on the activities of the international project, „Towards European University Lifelong Learning Model in Moldova (COMPASS)” – KA2 – Cooperation for Innovation and Exchange of Good Practices; reference number: 597889-EPP-1-2018-1-MD-EPPKA2-CBHE-SP.

Keywords: European Commission, Erasmus+ project COMPASS, lifelong learning, formal, non-formal and informal learning, vocational training

Introducere

Învățarea pe tot parcursul vieții (*Life Long Learning*) este o formă alternativă de educație, care este îndreptată spre dezvoltarea personală a fiecărei persoane în parte, indiferent de vârsta acesteia, și care deseori ia diverse forme, desfășurându-se atât în cadrul sistemelor tradiționale de educație și formare cât și în afara lor. Scopul învățării pe tot parcursul vieții constă în crearea de oportunități pentru fiecare persoană de a răspunde eficient la noile schimbări și/sau provocări care pot apărea pe parcursul vieții lor. Punctul forte al programelor LLL este faptul că plasează responsabilitatea individului în centrul procesului de învățare, iar principala utilitate a învățării pe tot parcursul vieții este aceea că permite oamenilor să-și creeze premisele necesare și suficiente în a face reorientări profesionale eficiente, atunci când condițiile economice și/sau de pe piața muncii o cer.

1 E-mail: ruslana.roman@amtap.md

2 E-mail: emilia.moraru@amtap.md

Conceptul LLL

Conceptul de învățare pe tot parcursul vieții a apărut în 1995 odată cu adaptarea Cărții Albe a Comisiei Europene privind educația și formarea profesională *Teaching and learning – towards the learning society*¹, prin care Uniunea Europeană s-a autodefiniț ca îndreptându-se spre o societate care învață, bazată pe dobândirea de noi cunoștințe și pe învățarea pe tot parcursul vieții [1].

În martie 2000, *Summitul* de la Lisabona a anunțat intrarea Europei în **epoca cunoștințelor**. În cadrul acestui *summit* a fost definit obiectivul strategic al Europei și a fost adoptată *Strategia Uniunii Europene privind consolidarea ocupării forței de muncă, a reformei economice și a coeziunii sociale în cadrul unei economii bazate pe cunoaștere*², constatând că piața muncii solicită permanent îmbunătățirea și înnoirea cunoștințelor, deprinderilor și competențelor profesionale.

Pentru a promova învățarea pe tot parcursul vieții, au fost stabilite 4 obiective politice transversale [2 p. 4]:

1. Dezvoltarea cadrului național referitor la gradele și calificările acordate la toate nivelurile.
2. Implementarea măsurilor pentru evaluarea și validarea învățării non-formale și informale.
3. Crearea unor sisteme de îndrumare pentru a promova învățarea pe tot parcursul vieții.
4. Implementarea inițiativelor de promovare a mobilității transnaționale.

Conform *Memorandumului privind învățarea continuă*³ (octombrie 2000), învățarea pe tot parcursul vieții include toate activitățile de învățare desfășurate în mod continuu, cu scopul de a îmbunătăți cunoștințele, abilitățile, competențele. Astfel, politica de promovare a acestui fel de învățământ se bazează pe conștientizarea de către instituțiile prestatoare de servicii educaționale că una din sarcinile lor esențiale constă în facilitarea accesului persoanelor de toate vârstele la studii pe tot parcursul vieții.

În noiembrie 2006, Comisia Europeană a reunit inițiativele sale privind educația și formarea sub o singură umbrelă, lansând **Programul de învățare pe tot parcursul vieții (2007-2013)**⁴, care oferea persoanelor de orice vârstă oportunitatea de a studia oriunde în Europa. Acest program era constituit din 4 subprograme: *Comenius* (pentru învățământ preuniversitar), *Erasmus* (pentru învățământ superior), *Leonardo da Vinci* (pentru învățământ profesional) și *Grundtvig* (pentru învățare continuă). Potrivit Comisiei Europene, prioritatea centrală a acestui **Program de învățare pe parcursul vieții constă** în transformarea Uniunii Europene *în cea mai competitivă economie bazată pe cunoaștere din lume, capabilă de o creștere economică durabilă însoțită de o creștere cantitativă și calitativă a numărului locurilor de muncă și de o mai mare coeziune socială* [3], urmând următoarele acțiuni:

1. Acțiuni în sprijinul schimburilor reciproce de persoane.
2. Schimburi între instituții.
3. Colaborare între țări.
4. Încurajarea unei participări mai mari a oamenilor de toate vârstele la învățarea pe tot parcursul vieții, inclusiv a celor cu nevoi speciale sau din grupuri defavorizate.

Implementarea acestui program a contribuit la dinamizarea dezvoltării sectorului educațional și de formare profesională din Europa.

În luna martie 2010, Comisia Europeană a prezentat o nouă strategie – Europa 2020⁵ – care a avut drept scop facilitarea ieșirii din criza economică și conturarea unui model nou de dezvoltare care ar răspunde la provocările deceniului.

1 https://europa.eu/documents/comm/white_papers/pdf/com95_590_en.pdf

2 https://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00100-r1.en0.htm

3 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:c11047&from=EN>

4 https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/default/files/lifelong-learning-programme-factsheet_en.pdf

5 <https://cutt.ly/XOg8G1h>

Evoluția conceptului LLL în Republica Moldova

Actualmente, la nivel global, LLL este o prioritate a sistemelor de învățământ. Republica Moldova, la fel ca și majoritatea țărilor, acționează în direcția îmbunătățirii situației din domeniul educației, învățământului și al formării profesionale, educația fiind pentru țara noastră o prioritate națională. Trebuie de menționat faptul că în vederea implementării *Învățământului pe parcursul vieții* au fost elaborate și puse în aplicare un șir de acte legislative, planuri, strategii, programe în domeniul educației, care într-un fel sau altul, au contribuit la realizarea acestuia.

În noiembrie 2005 a fost emis Ordinul Ministrului Educației, Tineretului și Sportului (nr. 549 din 16.11.2005) referitor la aprobarea *Normelor metodologice de elaborare și aplicare a standardelor Programelor de formare profesională continuă*, în care au fost stabilite cerințele minime pentru elaborarea și implementarea standardelor Programelor de formare profesională continuă.

În noiembrie 2010 a fost elaborată și aprobată *Strategia consolidată de dezvoltare a învățământului pentru anii 2010-2015*, în care au fost stipulate direcțiile prioritare de dezvoltare atât în sistemul educațional cât și în sistemul de instruire a adulților, fortificând sistemul de instruire a adulților pe tot parcursul vieții, în corespundere cu nevoile persoanei și necesitățile socio-economice.

În iulie 2014 a fost aprobat Codul Educației al Republicii Moldova, în care există un capitol aparte (Titlul VII – *Învățarea pe parcursul vieții*), care reglementează cadrul general, modalitățile de realizare, finanțarea învățării pe tot parcursul vieții, precum și organizarea formării continue a adulților.

În *Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020”* (aprobată la data de 14.11.2014 de Guvernul Republicii Moldova) în Direcția strategică 1 (*Sporirea accesului și a gradului de participare la educație și formare profesională pe parcursul întregii vieți*) au fost stabilite acțiunile prioritare ale obiectivului specific de extindere și diversificare a sistemului de învățare pe tot parcursul vieții, și anume:

- Dezvoltarea cadrului normativ privind educația adulților în context european.
- Dezvoltarea mecanismelor de finanțare a sistemului de învățământ pentru adulți.
- Facilitarea dezvoltării programelor de formare pe parcursul întregii vieți, cu prioritate pentru dezvoltarea competențelor-cheie: digitale, antreprenoriale, lingvistice, interculturale și alte competențe noi, solicitate de piața muncii.
- Crearea unui sistem informațional cu privire la ofertele de formare pe parcursul întregii vieți.
- Dezvoltarea instrumentelor de recunoaștere a calificărilor obținute în context non-formal și informal în cadrul programelor de învățare pe parcursul întregii vieți și implementarea instrumentului de credite transferabile de studii.

În anul 2016 au fost elaborate *Sugestii privind elaborarea programei și curricula pentru învățare pe tot parcursul vieții*¹. În același an, în vederea acreditării programelor de formare profesională continuă, Agenția Națională de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional (actualmente Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare) a elaborat și a aprobat *Metodologia de evaluare externă a calității în vederea autorizării de funcționare provizorie și acreditării programelor de studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă*², precum și *Ghidul lde evaluare externă a programelor de formare profesională continuă*³, în care au fost stabilite standardele de acreditare, criteriile de evaluare, precum și indicatorii de performanță.

În martie 2017, prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova, a fost aprobat *Regulamentul cu privire la formarea continuă a adulților*⁴, care a avut menirea de a reglementa și de a dezvolta cadrul normativ privind educația adulților în context european, de a dezvolta competențele profesionale co-

1 <http://edu.gov.md/ro/content/sugestii-privind-elaborarea-programei-si-curricula-pentru-invatare-pe-tot-parcursul-vietii>

2 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=123976&lang=ro

3 https://www.anacec.md/files/Ghid_7.pdf

4 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=369645>

mune mai multor ocupații, de a dezvolta mecanismele de finanțare și de a facilita dezvoltarea programelor de formare continuă a adulților.

Totuși, toate aceste reglementări nu sunt îndeajuns pentru implementarea conceptului LLL în țara noastră. La nivel național lipsește un act care ar stabili obiectivele strategice, precum și acțiunile de dezvoltare a conceptului LLL. De asemenea, în actele normative naționale se regăsesc mai puțin aspectele ce țin de învățarea adulților, dominantă fiind doar învățarea formală [4].

Proiectul COMPASS – către modelul universitar european de învățare pe tot parcursul vieții în Moldova

Pentru a valorifica, a promova și a implementa conceptul de învățământ pe tot parcursul vieții, în anul 2018, un grup de instituții de învățământ superior, inclusiv și Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, coordonator fiind Academia de Studii Economice din Moldova, au înaintat Comisiei Europene, în cadrul concursului de proiecte de Consolidare a capacităților instituționale în învățământul superior (CBHE, Erasmus+), un proiect structural, intitulat *Towards european university lifelong learning model in Moldova/Către modelul universitar european de învățare pe tot parcursul vieții în Moldova* (COMPASS)¹. Proiectul dat a fost acceptat de către Comisia Europeană, perioada de implementare fiind 15.11.2018 – 14.11.2021.

Proiectul COMPASS este adresat procesului de integrare a modelului universitar de învățare continuă, ca fiind cel care necesită reacții imediate la nivel național și instituțional și acțiune comună în Moldova. **Obiectivul general** al proiectului constă în contribuirea la integrarea mai profundă a Republicii Moldova în EHEA (*European Higher Education Area and Bologna process*) prin integrarea unui model universitar de învățare continuă, incluziv și receptiv, în Moldova. Obiectivele specifice ale proiectului sunt următoarele:

- Promovarea și consolidarea culturii LLL (*Life Long Learning*) în Moldova și consolidarea consensului național al actorilor-cheie cu privire la problemele de dezvoltare.
- Dezvoltarea și promovarea unui cadru legislativ național și stimularea schimbărilor de reglementare în domeniul LLL în Moldova.
- Creșterea funcției de integrare a universităților din Moldova prin dezvoltarea strategiilor integrate universitare de LLL.
- Sporirea capacităților instituționale ale universităților în Moldova pentru implementarea eficientă a reformei LLL.

Ca rezultat, s-au propus următoarele acțiuni:

- **La nivel național** – crearea și implementarea legislației naționale care a lipsit până în prezent în Moldova: Foaie de parcurs a politicii naționale privind LLL; elaborarea reglementărilor naționale de validare a învățării anterioare, inclusiv non-formale și informal (VPL); elaborarea reglementărilor naționale privind educația continuă a personalului academic; elaborarea reglementărilor naționale privind aplicarea instrumentelor și procedurilor ECTS existente în domeniul LLL.
- **La nivel instituțional** – elaborarea și adoptarea politicilor instituționale privind LLL; elaborarea ghidurilor privind implementarea LLL; dezvoltarea și pilotarea noilor cursuri LLL; dezvoltarea și pilotarea noilor servicii LLL.
- **La nivel de societate** – consolidarea culturii LLL; construirea consensului național al actorilor-cheie cu privire la dezvoltarea LLL; elaborarea și diseminarea internațională a profilului LLL al țării; angajament sporit față de dimensiunea socială referitor la învățământul superior.

Echipa proiectului a fost constituită din 16 parteneri: 8 instituții din partea Republicii Moldova (ASEM, AMTAP, USEFS, UPSC, UCCM, USC, Consiliul rectorilor și Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al RM) și 8 instituții din partea Uniunii Europene (Universitatea din Turku – Finlanda, Universitatea Danubiană din Krems, Universitatea din Graz – Austria, Universitatea din Barcelona –

¹ <http://compass-project.md/>

Spania, Universitatea din Genova – Italia, Universitatea din Brest – Franța, Institutul de Dezvoltare și Cercetare în domeniul Politicilor Europene – Slovenia, Asociația Universităților Europene de Formare Continuă – Belgia).

Pe parcursul a 3 ani de implementare a proiectului au fost realizate un șir de activități și evenimente care au condus la o mai profundă cunoaștere a acestui domeniu, au contribuit la elaborarea unor acte necesare atât sistemului educațional național, cât și instituțiilor universitare în domeniul vizat.

În perioada 20-21 martie 2019, în incinta ASEM, a avut loc lansarea proiectului COMPASS, în cadrul căruia și-a desfășurat lucrările *Atelierul Internațional privind învățământul pe tot parcursul vieții*. În procesul de lucru a fost analizată starea actuală a LLL în Republica Moldova, au fost discutate problemele ce țin de validarea învățării precedente (VPL), de formarea continuă a personalului academic, precum și de aplicarea instrumentelor și procedurilor ECTS existente pentru LLL. O atenție sporită a fost acordată încurajării spre un dialog politic cu privire la formulări și recomandări pentru elaborarea strategiei LLL.

Atelierul a reunit peste 100 de participanți din universități, din Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, experți din UE s.a.

Pe data de 24 octombrie 2019, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării în colaborare cu Școala de Educație Continuă ASEM și Asociația Națională a Tinerilor Manageri din Moldova a organizat Conferința Națională *Învățarea pe tot parcursul vieții*, la care a fost prezentă și echipa proiectului COMPASS, ai căror membri au ținut discursuri despre importanța LLL la nivel național și instituțional, au fost prezentate cele mai bune practici de la partenerii europeni.

De asemenea, au fost organizate câteva vizite de studiu la universități europene, ca, de exemplu, Universitatea Danubiană din Krems, Austria (6-10 mai 2019), Universitatea Catolică din Louvain-la-Neuve, Belgia (17-20 septembrie 2019), Universitatea din Barcelona, Spania (11-15 noiembrie 2019). Scopul acestor vizite de studiu a fost cunoașterea bunelor practici ce țin de învățarea pe tot parcursul vieții, au fost abordate diverse probleme, precum: programe de studii de la universitățile-gazdă, managementul calității și dezvoltarea noilor programe de formare continuă, implementarea și managementul programelor de studii de formare continuă etc. Reprezentații delegației din Republica Moldova au participat la diverse activități, au asistat la mai multe prezentări și sesiuni interactive dedicate managementului proiectului COMPASS.

Subiectele discutate în cadrul acestor vizite au fost prezentate sub mai multe aspecte:

1. Colaborarea cu angajatorii, care au posibilitatea să participe la elaborarea programelor de formare și perfecționare cu recomandări și solicitări.
2. Procesul de planificare a costurilor pentru programele de perfecționare.
3. Conlucrarea școlilor de perfecționare (LLL) cu diferite subdiviziuni ale universității, inclusiv sub aspect metodic.
4. Marketingul, inclusiv promovarea programelor LLL.
5. Aplicarea tehnologiilor informaționale și de comunicare moderne în procesul de instruire.
6. Recunoașterea programelor LLL și integrarea în sistemul de credite transferabile.
7. Colaborarea universitară în procesul de elaborare a programelor complexe comune.
8. Modalitatea de colaborare a expertului (cadrului universitar) cu centrul de formare continuă LLL.

Din cauza pandemiei COVID-19, începând cu martie 2020, toate activitățile proiectului au trecut în format online. Au fost organizate vizite de studiu online la Universitatea Bretagne Occidentale din Brest (Franța), la Universitatea din Genova (Italia) etc.

La 30 iunie 2020, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice a organizat online Conferința *Învățare pe tot parcursul vieții (LifeLong Learning): concepte, probleme, soluții*. În cadrul conferinței a fost prezentat conceptul de LLL, a fost prezentat proiectul COMPASS, echipa proiectului din partea AMTAP și sarcinile propuse, au fost discutate problemele învățământului la distanță, în același timp,

au fost prezentate și informații referitor la platformele utilizate în procesul educațional online. La eveniment au participat circa 30 de persoane, inclusiv studenți, care au relatat despre avantajele și dezavantajele lecțiilor online, din punctul lor de vedere, înaintând propuneri menite să îmbunătățească calitatea lecțiilor online.

În perioada 01.07.2020 – 20.09.2020, în cadrul proiectului a fost organizată Școala de vară *COMPASS Online Summer School*. Scopul activităților a constat în instruirea reprezentanților din instituțiile de învățământ superior în vederea elaborării cursurilor LLL. Din partea Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice au obținut certificate de participare 4 cadre didactice: Zinaida Brînzilă-Coșleț, Victoria Nikitcenko, Emilia Moraru și Victoria Tcacenco. Două cadre didactice au elaborat și au pilotat 2 cursuri LLL: *Antrepreneurial Skills in Creative Industries: How to Realize Your Creative Idea* (Victoria Tcacenco) și *Educational Soft Implementation* (Emilia Moraru). Conform cerințelor proiectului, aceste două cursuri au fost pilotate în lunile iunie-iulie a anului 2021.

În continuare, vom descrie mai detaliat cele mai importante compartimente ale cursului *Implementarea softurilor educaționale*, elaborat și realizat de Emilia Moraru.

Cursul *Implementarea softurilor educaționale*, alcătuit din 2 module – teoretic (*Softurile educaționale în învățământul muzical general* – prelegeri/seminare) și practic-aplicativ (*Aplicarea softurilor educaționale în procesul de predare-învățare-evaluare a educației muzicale* – laboratoare/lecții practice), se adresează, în primul rând, cadrelor didactice din învățământul preuniversitar care predau disciplina *Educație muzicală* și doresc să asimileze/aplice tehnologiile informaționale în procesul de *predare-învățare-evaluare* a educației muzicale.

Pentru a aplica la acest curs, un membru standard al grupului țintă trebuie să dețină/demonstreze următoarele cunoștințe, competențe și atitudini:

- cunoștințe muzicale, psihopedagogice și din domeniul didacticii disciplinei de specialitate;
- experiență pedagogică în predarea disciplinei școlare *Educație muzicală* în instituțiile de învățământ preuniversitar (primar și gimnazial);
- competențe digitale de nivel mediu;
- abilități de comunicare și cooperare;
- spirit de echipă, bun organizator, moderator și întreprinzător;
- deschidere pentru învățare și aplicare a noilor practici din domeniul educației (inclusiv digitale);
- să fie activ, dinamic, creativ și novator.

La proiectarea cursului au fost luate în considerare necesitățile pieței muncii în specialiști calificați în domeniul educației muzicale în învățământul general (primar și general). De asemenea, planificarea a fost realizată în conformitate cu Structura-tip privind *designul* cursului, oferită autorilor de către experții din universitățile europene implicate în proiect:

- *Preliminarii.*
- *Competențele profesionale specifice cursului.*
- *Administrarea cursului.*
- *Unitățile de învățare.*
- *Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare.*
- *Studiu individual ghidat de profesor.*
- *Lucrările practice recomandate.*
- *Sugestii metodologice.*
- *Sugestii de evaluare a competențelor profesionale.*
- *Resursele necesare desfășurării procesului didactic.*
- *Bibliografie recomandată.*

În *Preliminarii* sunt clar definite și descrise rolurile și responsabilitățile personalului implicat în planificarea, punerea în aplicare, monitorizarea și îmbunătățirea cursului. Astfel, planificarea cursului

trebuie să fie realizată de profesorul care susține prelegerile, punerea în aplicare – de profesorul care susține prelegerile, de profesorul care desfășoară seminarele/laboratoarele și de tutore, monitorizarea va fi organizată de secția *Managementul calității și dezvoltare curriculară* a AMTAP, iar îmbunătățirea cursului va fi realizată atât de cadrele didactice implicate la curs cât și de formabili.

Personalul didactic implicat în realizarea cursului trebuie să fie bine pregătit în domeniile psihopedagogic, artă muzicală și tehnologii informaționale, în conformitate cu obiectivele strategice ale cursului. Astfel, profesorul trebuie:

- să fie capabil să utilizeze platforme de învățare: *Moodle, Google Classroom* etc.;
- să poată utiliza instrumente de conferințe web: *Skype, Zoom, Google Meet* etc.;
- să fie capabil să modereze discuțiile *on-line* sau într-un forum *on-line*;
- să cunoască și să poată utiliza platformele educaționale incluse în curs;
- să fie capabil să includă experiențele anterioare de învățare ale formabilului în clasă;
- să fie capabil să creeze un mediu constructiv și prietenos de învățare;
- să fie apt să genereze noi experiențe de învățare, adaptate cerințelor curriculare și centrate pe formabili.

În ceea ce privește abordarea pedagogică, merită să subliniem definirea clară a conceptelor educaționale esențiale ale programului. Astfel, în partea introductivă a cursului au fost formulate scopul, obiectivele și competențele specifice, care urmăresc:

- dezvoltarea potențialului creativ al cadrului didactic/formabilului prin integrarea tehnologiilor care să permită proiectarea, organizarea și desfășurarea de activități de învățare centrate pe elev;
- utilizarea unei varietăți de instrumente de evaluare prin integrarea tehnologiilor, pentru realizarea unei evaluări centrate pe elev;
- dezvoltarea unor oportunități de învățare pe baza strategiilor instrucționale care integrează tehnologiile (softuri și platforme educaționale);
- aplicarea strategiilor centrate pe cursant într-un mediu de învățare prietenos centrat pe integrarea tehnologiilor și pe învățarea bazată pe probleme.

În calitate de activități educaționale s-au preconizat și au fost realizate următoarele acțiuni:

- abordarea instruirii centrată pe cursant prin proiectarea unor activități de învățare variate, ținând cont de stilurile individuale de învățare ale fiecărui cursant;
- alternanța sistematică a activităților bazate pe efortul individual al cursantului (observarea sistematică și independentă, exercițiul, simularea, experimentul și lucrul individual) cu activitățile ce solicită efortul colectiv (de echipă, de grup) de genul metodelor activ-participative, care favorizează învățarea, făcând-o mai plăcută, și oferă deschidere spre autoinstruire/învățare continuă.

Astfel, au fost planificate activități bazate pe rezolvarea de probleme (problematizarea, algoritmiizarea, învățarea prin categorisire), pe comunicare (rezumare, metoda grupurilor de experți), prin cooperare (metode activ-participative) și pe experiență (observarea sistematică și independentă, studiul de caz, proiectul) etc.

În procesul de pilotare a cursului, formabilii au participat activ prin formulare de întrebări, reflecții, emiterea de opinii, generarea ideilor pentru rezolvarea unei probleme/situații didactice. La primele 2 module, la solicitarea formatorului, formabilii au rezolvat activitățile practice direct de pe computer sau telefon, furnizând răspunsurile pe platformele *Mentimeter* și *Wooclap*. La celelalte module au avut de elaborat și prezentat produse digitale realizate pe platformele educaționale studiate (*Wakelet, Pearltrees, StoryJumper, Padlet, Issuu, Calameo, Infogram, Learning Apps, Wordwall, Liveworksheets, Socrative, Google forms* etc.). Formabilii au fost stimulați, apreciați, li s-a oferit ghidare, consiliere și recomandări metodice corespunzătoare.

După finalizarea cu succes a acestui curs, formabilii vor deține competențe digitale în conformitate cu propriile nevoi și cu cerințele pieței muncii cu privire la formarea profesională a specialistului profesor de *Educație muzicală* în învățământul general și vor fi capabili:

- să identifice platformele/softwarele educaționale care pot fi aplicate în demersul didactic al disciplinei *Educație muzicală*;
- să clasifice platformele educaționale în funcție de caracteristicile lor, destinația și modul de aplicare;
- să diferențieze platformele educaționale utilizate în procesul de predare de cele utilizate în procesul de învățare și/sau evaluare;
- să elaboreze/creze produse digitale adecvate procesului de *predare-învățare-evaluare* la disciplina *Educație muzicală* (ciclul primar și gimnazial);
- să integreze softwarele educaționale asimilate în contexte și situații de învățare adecvate obiectivelor, subiectelor abordate și rezultatelor învățării la disciplina *Educație muzicală*.

În cadrul cursului au fost utilizate diverse forme de evaluare formativă și/sau sumară: teste electronice (cu multiple variante de răspuns), ePortofolios, proiecte, prezentări, activități de învățare, jocuri educaționale. Aceste forme și instrumente de evaluare au contribuit la stimularea învățării, la formarea competențelor digitale ale formabililor privind utilizarea/implementarea reușită și creativă a platformelor digitale în lucrul cu elevii din clasele primare și gimnaziale la lecția de *Educație muzicală*.

Trebuie să menționăm că cerințele privind serviciile de sprijin pe baza nevoilor identificate ale grupului țintă au fost clar stipulate în curs la compartimentul *Infrastructură și condiții tehnice*. Astfel, în acest sens, la dispoziția formabililor au fost puse următoarele resurse pentru *învățarea-evaluarea* în format online), organizate pe platforma *Google Classroom* a cursului:

- suport TIC (inclusiv descrierea și caracteristicile tuturor softurilor/platformelor educaționale din planul tematic al cursului);
- ghid de utilizare a platformelor/softwarelor educaționale pentru disciplinele muzicale;
- ghidare și consiliere (inclusiv tutoring, comunicare, monitorizare).

După pilotarea cursului, cadrul didactic responsabil de elaborare și implementare (formatorul) a elaborat *Raportul de evaluare cu privire la activitatea de pilotare a cursului și Portofoliul de învățare (Learning Portofolio)*, în care a evidențiat provocările apărute pe durata predării/pilotării cursului (*reflecting-in-action*) și aspectele care vor fi îmbunătățite în următorul curs (*reflecting-on-action*).

Recent, în urma activității echipei de lucru a proiectului sub ghidarea experților europeni, a fost elaborată și aprobată *Strategia privind învățarea pe tot parcursul vieții (Life Long Learning) a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice pentru perioada 2021-2024* (proces-verbal nr.6 din 01.12.2021).

Concluzii

Rezumând cele expuse putem concluziona că *Învățarea pentru tot parcursul vieții* este un imperativ actual pentru sistemul de învățământ din Republica Moldova și care necesită o reformă substanțială, iar pentru realizarea ei este nevoie de o bază legală consistentă: acte strategice și reglatorii care ar favoriza dezvoltarea efectivă a acesteia și care sperăm că vor fi finalizate la încheierea proiectului *Towards European university lifelong learning model in Moldova* (COMPASS), finanțat cu sprijinul Comisiei Europene¹.

Implementarea conceptului LLL în Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice va lărgi lista serviciilor educaționale, va deschide perspective noi pentru corpul profesoral, prin atragerea diferitor

1 Articolul a fost elaborat în cadrul proiectului *Towards European university lifelong learning model in Moldova* (COMPASS)- KA2 – Cooperare pentru inovare și schimb de bune practici; număr de referință: 597889-EPP-1-2018-1-MD-EPPKA2-CBHE-SP. Proiectul a fost finanțat de Comisia Europeană, în cadrul programului ERASMUS+. Sprijinul Comisiei Europene pentru elaborarea articolului dat nu constituie neapărat și o aprobare a conținutului. Acesta reflectă în exclusivitate părerea autorilor și Comisia Europeană nu poate fi făcută responsabilă pentru informațiile prezentate și utilizarea lor ulterioară.

straturi și grupuri sociale de diferită vârstă și nivel educațional, sporind coeziunea socială și culturală, iar generalizând experiența elaborării și predării cursului *Implementarea softurilor educaționale*, putem conchide că metodologia aplicată va putea servi drept suport pentru noile cursuri LLL planificate de profesorii AMTAP.

Referințe bibliografice

1. Învățarea pe tot parcursul vieții [online]. In: *Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova* [site]. [accesat 6 mai 2021]. Disponibil: <https://mecc.gov.md/ro/content/invatarea-pe-tot-parcursul-vietii>.
2. *Formarea online, comoara din ea. 1. Învățarea pe tot parcursul vieții* [online]. [accesat 24 apr. 2021]. Disponibil: <https://ontrain.eu/wp-content/uploads/2021/03/B1.-Lifelong-Learning-ULE-RO.pdf>.
3. O prioritate europeană: educația pe tot parcursul vieții. In: *Timpul* [online]. 2010, 20 aug.. [accesat 14 apr. 2021]. Disponibil: <https://www.timpul.md/articol/educatia-pe-tot-parcursul-vietii-14502.html>.
4. ȘAVGA, L. Implementarea modelului european de învățare pe tot parcursul vieții în Republica Moldova. In: *Akados*. 2020, nr.1, pp. 122–129.